

Sistemul deficitar de formare profesională pune în pericol investițiile publice

Există o necesitate evidentă de calificare a lucrătorilor din sectorul construcțiilor, necesitate ce reiese din nivelul redus al calității construcțiilor în țara noastră. Mai ales în proiectele de investiții publice, tot mai multe voci acuză probleme grave legate de calitatea serviciilor de consultanță, de elaborare a studiilor de fezabilitate, a proiectării, a lucrărilor de execuție, a verificărilor tehnice, etc.

Responsabil de controlul calității construcțiilor, statul asistă fără reacție la multiplicarea problemelor legate de calitatea slabă a construcțiilor. Asta cu toate că proiectele de investiții publice sunt puse în pericol de proiectarea și execuția deficitară.

În plus, indignarea opiniei publice față de supra-parea drumurilor nou construite nu este de natură să creeze o imagine bună sectorului de construcții. Dacă în sistemul medical au fost găsite persoane necalificate ce activau ca medici, în sectorul de construcții se pare că asta este regula, după cum acuză unii specialiști.

Certificarea specialiștilor din construcții, amânată din nou

Notorietatea problemelor legate de calitatea construcțiilor i-a determinat în urmă cu trei ani pe guvernanți să modifice Legea 10/1995

privind calitatea în construcții și să legifereze trei noi componente ale sistemului calității în construcții. Acestea vizau certificarea tehnico-profesională a proiectanților, consultanților, constructorilor, precum și confirmarea periodică a dreptului de practică pentru specialiștii din construcții care să ateste perfecționarea lor profesională continuă.

Degeaba legea a impus confirmarea periodică a dreptului de practică pentru că specialiștii nu au unde să urmeze cursurile necesare pentru toate calificările impuse în lege.

În anul 2018 a fost prima prorogare a termenului prevăzut pentru intrarea în vigoare a noilor măsuri privind calitatea în construcții. Anul acesta termenul a fost din nou prorogat, aplicarea măsurilor privind certificarea tehnico-profesională și confirmarea periodică a dreptului de practică fiind amânată cu încă 24 de luni, până la 25 august 2021.

Cine suportă costurile de calificare profesională?

În realitate, legislația pentru creșterea calității în construcții nu este aplicabilă în lipsa unui sistem coerent, funcțional de formare profesională și pregătire profesională continuă, specializat pentru sectorul construcțiilor.

Problemele încep de la costuri, care nu sunt tocmai mici. Un curs de formare profesională într-o ocupație specializată în construcții poate depăși și 5.000 de lei pe persoană. Suma nu este ușor de achitat de către tineri și îi determină să se orienteze spre alte ocupații care nu necesită calificare scumpă.

Cursurile de calificare pot dura și șase luni, perioadă foarte lungă pentru a scoate din producție un angajat în vederea calificării. În plus, pentru firma de construcții care ar avea nevoie de respectiva specializare este riscant să investească în calificarea unor angajați pe care nu are nici o garanție că îi poate păstra pe termen lung. De asemenea, durata limitată a șantierelor face să varieze în timp numărul de muncitori cu anumite calificări de care are nevoie un angajator. Până îi califică s-ar putea să nu mai aibă nevoie de ei pentru că nu a mai reușit să contracteze alte lucrări similare.

În țara noastră, pregătirea profesională pentru șomeri se face în principal prin Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, instituție publică de interes național, aflată sub autoritatea Ministerului Muncii. Aceasta este finanțată în principal din fondul de șomaj constituit din taxe plătite de către toți angajații din țară. ANOFM organizează, gratuit, cursuri de calificare/recalificare pentru șomeri. Formarea profesională se realizează prin agenții proprii, precum și prin furnizori de servicii de formare profesională.

Dar, numărul ocupațiilor la nivel economic pentru care ar trebui organizate cursuri de calificare este foarte mare. Numai în sectorul construcțiilor sunt peste 200 de ocupații (fără ocupațiile care necesită studii superioare) și doar 56 de standarde ocupaționale (prin care se stabilesc competențele necesare practicării unei ocupații).

În plus, unele dintre cursurile de calificare au costuri relativ mari (generate de exemplu de anumite cerințe legate de folosirea unor echipamente, utilaje, materiale etc). Ca urmare, centrele regionale ale ANOFM sau furnizorii privați preferă să organizeze acele cursuri care au costuri mai mici (coafor, de exemplu) și foarte puține organizează cursuri pentru, de exemplu, mașinist la mașini pentru

Casa de Meserii a Constructorilor

Organizarea cursurilor de calificare este restricționată de finanțarea limitată

Cursurile de formare profesională pentru ocupații din construcții pot fi organizate de Casa de Meserii a Constructorilor în funcție de necesitățile exprimate de angajatorii din sector. Aceasta obține autorizație de la Autoritatea Națională de Calificări pentru anumite ocupații solicitate de patronatele din construcții sau firme din domeniu interesate să își califice angajații. Inclusiv fondurile nerambursabile acceseate în anii anteriori prin programele europene au fost pentru anumite ocupații cerute în sectorul construcțiilor.

„Încercăm să creăm programele de calificare în așa fel încât să le fie ușor angajatorilor din construcții să înscrie cursanți. Organizăm perioada de practică la locul de muncă, fără să bulversăm întregul proces de muncă. Căutăm soluții personalizate pentru fiecare nevoie”, ne-a declarat Ramona Veleanu, directorul general al Casei de Meserii a Constructorilor.

Din luna septembrie Casa de Meserii a Constructorilor organizează cursuri de calificare profesională în meseriile de electrician constructor, instalator instalații de ventilare și condiționare, tehnician devize și măsurători în construcții, și poate organiza cursuri de competențe antreprenoriale.

Cursurile profesionale sunt finanțate de companii private interesate să își califice angajații, precum și de persoane care vor să se califice în

Ramona Veleanu, directorul general al Casei de Meserii a Constructorilor

respectivele meserii. De exemplu, CMC a încheiat un parteneriat cu compania de construcții TIAB și va organiza la Academia TIAB cursuri de calificare pe ocupații necesare acestui angajator.

Pentru cursul de tehnician devize și măsurători în construcții, CMC are un parteneriat cu un furnizor de programe de devize, care va preda folosirea efectivă a acestor programe. Acest curs va fi finanțat din taxele plătite de cursanți sau angajatorii lor, costul fiind de 1.600 lei pentru 120 de ore.

terasamente, sudor în argon, etc.

Actualul sistem de formare profesională nu este suficient de flexibil pentru necesitățile specifice sectorului de construcții. Sistemul impune urmarea unor cursuri cu o durată mare de timp în locul mai multor module de curs pe perioade mai scurte. Aceasta pentru că, deși legislația permite încă din 2011, nu a fost creat sistemul de credite transferabile pentru educație și formare profesională.

Printr-un astfel de sistem ar putea fi organizate cursuri pe module și cumulate mai multe certificate, obținute prin cursuri modulare de durată mai scurtă. În final, s-ar putea obține certificatul de calificare după dobândirea în timp a tuturor competențelor necesare pentru respectiva ocupație.

Șantierele nu au localizare fixă pe perioadă lungă de timp, cum este cazul fabricilor de producție. Pot fi situate departe de centrele regionale de pregătire profesională și este

greu de detașat angajații în vederea calificării. Date fiind costurile ridicate și rigiditatea sistemului, dar și faptul că în construcții foarte mulți muncitori își capătă competențele la locul de muncă, o altă opțiune pentru sectorul de construcții o reprezintă sistemul de evaluare a competențelor profesionale dobândite pe căi nonformale sau informale. Acesta reprezintă o alternativă la sistemul de formare profesională. Multe persoane preferă să obțină certificatul de competențe în urma unei evaluări de competențe. Evaluările sunt mai ieftine și mai rapide decât cursurile de calificare. La centrele de evaluare autorizată, solicitantul poate să își certifice competențele deținute, iar evaluatorul apreciază cunoștințele dobândite de o persoană în activitatea sa și o certifică.

Lipsa unui sistem de acreditare a furnizorilor de formare profesională continuă și a unui cadru legislativ care să instituie mecanisme funcționale de asigurare a calității în formarea adulților, sunt factori care fac ca însăși calitatea formării profesionale din țara noastră să fie pusă sub semnul întrebării.

Firmele private pot organiza astfel de cursuri în baza unei autorizații pe care o reinnoiesc din patru în patru ani. Nu există o acreditare, o atestare care să le certifice competențele pe termen lung.

A devenit din ce în ce mai clar că statul este incapabil să rezolve nevoia tot mai mare de calificare a personalului în construcții. Asta în condițiile în care colectează taxe și impozite de la angajați și de la agajatori.

Legea Casei Sociale a Constructorilor nu prevede formarea profesională

În străinătate calitatea pregătirii profesionale în construcții este asigurată de organizații controlate de sindicate și patronatele din domeniu. Sistemele din diverse țări asigură formarea profesională gratuită și, în plus, oferă protecție socială pentru angajați, pensii ocupaționale, plata concediilor, etc. Toate aceste

avantaje nu sunt date prin lege, ci sunt stabilite prin contractul colectiv de muncă la nivel de sector, aplicabil tuturor firmelor de profil. În felul acesta pot beneficia de aceste avantaje inclusiv muncitorii firmelor mici, cu numai câțiva angajați (echipe de meșteri). La noi, în prezent, cursurile de formare profesională pentru diverse ocupații din sectorul construcțiilor sunt organizate de firme private și de Casa de Meserii a Constructorilor.

Aceasta a fost înființată ca organizație neguvernamentală, nonprofit, de către Casa Socială a Constructorilor împreună cu federații sindicale și organizații patronale din construcții. Cum nu are asigurată finanțarea, Casa de Meserii a Constructorilor organizează cursuri când obține finanțare din fonduri europene nerambursabile sau de la companii private interesate să își califice angajații.

Casa Socială a Constructorilor nu are prevăzută, prin legea sa de înființare, în obiectul de activitate și formarea profesională. Este responsabilă numai cu asigurarea protecției salariaților pe perioada întreruperii activității din cauza condițiilor meteorologice nefavorabile. Organizația este nonprofit și funcționează în sistem bipartit, fiind gestionată de federațiile sindicale și organizațiile patronale din construcții și producerea materialelor de construcții.

Casa Socială a Constructorilor nu are dreptul să finanțeze organizarea cursurilor de calificare profesională prin Casa de Meserii a Constructorilor. În plus, și CSC este subfinanțată din cauza refuzului unor beneficiari de obiective de investiții de a contribui la bugetul CSC. În condițiile în care imaginea sectorului de construcții a fost deteriorată de problemele legate de calitatea construcțiilor, iar beneficiile angajaților din sector sunt limitate, nu este de mirare că tinerii nu sunt atrași să lucreze în construcții. ■

Italia: școlile de construcții răspund nevoilor pieței muncii

În economiile dezvoltate, constructorii sunt responsabili pentru gestionarea sistemului de pregătire profesională specializată. În Italia, de exemplu, puternica Asociație Națională a Constructorilor (ANCE) gestionează împreună cu sindicatele (FENEAL – UIL) o rețea națională de formare profesională (școli de construcții), asistență socială pentru muncitori (birouri de construcții) și siguranța lucrătorilor în sector (protecția muncii). Finanțarea este asigurată din contribuții obligatorii stabilite prin lege.

Pregătirea profesională pentru sectorul construcțiilor este realizată în Italia de un sistem național reglementat prin contractul colectiv național de muncă.

Activitățile de instruire sunt desfășurate de școlile locale de construcții în funcție de nevoile pieței muncii locale. Deși au autonomie financiară și organizațională, fiecare școală este coordonată la nivel național de Agenția Națională pentru Formare și Formare Profesională în Construcții (Formedil) care definește standardele naționale de referință.

Formedil a fost înființată în 1980 de către asociațiile care au semnat acordul colectiv național pentru industria construcțiilor.

Oferta educațională a școlilor de construcții este foarte largă, începând de la cursurile de protecție a muncii, obligatorii pentru cei care încep să lucreze pe șantier și până la cursuri pentru muncitori cu experiență care trebuie să îndeplinească anumite obligații legale ca să conducă utilaje complexe.

Multe școli de construcții organizează, de asemenea, cursuri specializate care vizează faze de procesare ce necesită utilizarea tehnologiilor

sau a mașinilor, adresate anumitor sectoare în care există o cerere specifică, de la mediu la economisire de energie, de la restaurare la patrimoniul cultural, la managementul calității.

Cursurile sunt pentru șomeri și șomeri din construcții, dar și pentru absolvenții care doresc să dobândească o serie de competențe specifice legate de utilizarea programelor de proiectare sau de managementul unei companii de construcții. Există și proiecte specifice de formare a ucenicilor.

Școlile de construcție pregătesc și gestionează, în conformitate cu un model pregătit de Formedil la nivel național, un card de pregătire personală, care înregistrează istoricul de pregătire a fiecărui lucrător, cursurile la care a participat și evaluările privind pregătirea sa. Acest card este recunoscut în toată țara.

Calitatea formării profesionale este garantată de legătura strânsă dintre pregătirea teoretică și experiența practică pe șantier. Există numeroase inițiative de abordare metodologică a instruirii în șantierul real (șantierul școlar). De asemenea, sunt derulate acțiuni comune ale școlilor de construcții și ale școlilor profesionale și tehnice.

Formedil a încheiat parteneriate cu asociații ale firmelor specializate în procese specifice, de la utilizarea mașinilor complexe până la punerea în operă a anumitor materiale inovatoare. Aceste protocoale au dus la definirea unor cursurilor naționale de formare.

Pentru Formedil, zonele de maxim interes, pe lângă construcția tradițională, sunt cele referitoare la domeniile de restaurare, eficiență energetică, materiale noi și inovație tehnologică, sănătate și siguranță.